

वागीश्वरी

The Bagiswori

वर्ष: १२ वागीश्वरी मा.वि का छात्र अङ्क: ७ सोमवार, १८ मद्दीर, २०८०

Monday, 4 Dec 2023

नेपालमा समाजवादी शिक्षा
आजको आवश्यकता

भोजराज बस्ते

पृष्ठ ३

प्यालेस्टिनीहरूको समर्थनमा
विद्यार्थीहरूको प्रदर्शन

पृष्ठ ४

वागीश्वरी कलेजकी छात्रा
आफ्नो प्रतिभा प्रस्तुत गर्दै

वागीश्वरी कलेजको एधारौं कलेज सभा

भक्तपुर, १६ मंसिर ।

वागीश्वरी कलेज, तुमचो कमलविनायकको एधारौं कलेज सभा एक विशेष कार्यक्रमका साथ सम्पन्न भएको छ । कलेज व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं भक्तपुर नगरपालिकाका प्रमुख सुनिल प्रजापतिको सभापतित्वमा भएको उक्त सभामा उहाँले कलेजको विद्यानयनुसार कलेजको सबभन्दा माथिलो निकाय कलेजसभा भएको उल्लेख गर्दै सभा सफल पार्न योगदान गर्ने सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभयो ।

देशको शैक्षिक अवस्था गिर्दै धेरै कलेजहरू बन्दको अवस्था पनि वागीश्वरी कलेजमा अझै १२०६ जना विद्यार्थी अध्ययनत रहे को प्रतिवेदन पढन पाउँदा खुसी लागेको बताउँदै उहाँले हरेक प्रतिकूल परिस्थितिसित जो जुधन सक्छ उही मात्र समयसँगै अधि बढन सक्छ भन्नुभयो । उहाँले भन्नुभयो - ने पाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्षा नारायणमान बिजुक्छेले समयमै 'एक घर एक स्नातक'को नारा उठाउनु बेलामा कलेजले जग्गा खरिद गर्नु, भवन निर्माण गर्नुलगायतका कामहरू समयअनुसार नै चालेका कदमहरू हुन् । यसले वागीश्वरीलाई अगाडि

बढन धेरै मद्दत पुऱ्यायो । त्यसैले समयलाई सबैभन्दा बलबान भनिएको हो । वागीश्वरीले पाठ्यपुस्तक र परीक्षामा मात्र उत्कृष्टता हासिल गर्ने नभई यहाँका हरेक विद्यार्थीलाई उतिकै असल र देशभक्त नागरिक बनाउन पनि सबैनुपर्ने आवश्यकतालाई जोड दिई उहाँले मिहिनेत परिश्रम गरेर सिक्कने संस्कार बसाल शिक्षकहरूलाई आग्रह गर्नुभयो ।

देशको युवा जनशक्ति बिदेसिनु समस्याको समाधान होइन भदै उहाँले नेपाली युवालाई नेपालमै काम लाग्ने बताउनुभयो ।

सभामा वागमती प्रदेशसभाका सदस्य सुरेन्द्रराज गोसाईले देशको शिक्षाक्षेत्र बिग्रनुमा

शैक्षिकलगायतको अवस्था मात्र नभई अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थिति पनि उतिकै खराब अवस्थाबाट गुञ्जिरहेको चर्चा गर्दै उहाँले यस्तो बेलामा देशका बुद्धिजीवीहरू मौन रहनु बौद्धिक दरिद्रताको प्रदर्शन हो भन्नुभयो ।

संसारभरका शान्तिप्रेरी युद्ध विराधी जनता प्यालेस्टाइनमाथि अमेरिकाको सहयोगमा इरायलले गरिरहेको आकमणको विरोधमा उठिरहेको बेलामा यहाँका बुद्धिजीवीहरू, शासक र प्रतिपक्ष दलका नेताहरू फुटकर विषयमा समय खर्चिरहेको बताउनुभयो ।

गणतन्त्रको विरुद्ध विद्यार्थी एवं वागमती प्रदेश सभा सदस्य सिर्जना सैजुले विद्यार्थीलाई प्राप्त्यक्षम र पाठ्यपुस्तकमा मात्र

जबरजस्ती उठाई नेपाली जनतालाई विषयान्तर गर्न खोजिएको बेलामा नेपाल मजदुर किसान पार्टीले युद्धविराधी संसारको आवाजमा आवाज थप्न लिलितपुरमा युद्धविराधी जुलुस गरेको सन्दर्भ कोट्याउनुभयो ।

प्यालेस्टिनी आम बालबच्चा र महिलाहरूको हत्या भइरहेको अवस्थामा सामाजिक न्यायको सहयोगमा इरायलले गरिरहेको आकमणको विरोधमा उठिरहेको बेलामा यहाँका बुद्धिजीवीहरू, शासक र प्रतिपक्ष दलका नेताहरू फुटकर विषयमा समय खर्चिरहेको बताउनुभयो ।

कलेज सभा सदस्य, पूर्व विद्यार्थी एवं वागमती प्रदेश सभा सदस्य सिर्जना सैजुले विद्यार्थीलाई प्राप्त्यक्षम र पाठ्यपुस्तकमा मात्र

सीमित गरेर असल र योग्य नागरिक बनाउन नसकिने आफ्नो अनुभव सुनाउदै सं.रा. अमेरिका सिङ्गारे संसारलाई आफ्नो नियन्त्रणमा राख्न अनेक प्रपञ्च गरिरहेको क्रा पाठ्यपुस्तकमा पाइँदैन भन्नुभयो ।

कुनै बेला बेलायत महाशक्ति थियो, त्यसपछि रस महाशक्ति भएर उडायो, अहिले चीन महाशक्ति रूपमा उडाउदै छ भन्दै उहाँले अमेरिका रसलाई रोक्न युक्त युद्ध उचाल्दै छ भन्ने मध्यपूर्वको इन्धन हात पार्न इजरायललाई उचालेर युद्ध भडकाउदै छ, यसप्रति हामी सचेत हुनै पर्दै भन्नुभयो ।

नेपालको अर्थतन्त्र भारत निर्भर हुनु उतिकै खतरा हो भदै उहाँले देश उत्पादन शून्यको स्थितिमा पुर्न शासकहरूको गलत नीति र अकर्मण्यताको परिणाम हो, यसलाई विद्यार्थीसम्म प्रष्ट्याउनुपर्ने दायित्व प्राप्त्यक्षमाको हन्नुभयो ।

सभामा भक्तपुर नगरपालिका उपप्रमुख रजनी जोशीले देशको बौद्धिक एवं युवा जनशक्ति विदेश पलायन हुनु साहै चिन्ताको विषय हो भन्दै उहाँले त्यसलाई रोक्न यहाँ पनि 'लर्न बाँकी पृष्ठ ४...'

वागीश्वरी कलेजको भवन उद्घाटन तथा नवागान्तुक विद्यार्थीहरूलाई स्वागत

रामहरि चौलागाई/ सुमन मचामसी कृष्ण राम तमसु/ रोहन सैनु

भक्तपुर । वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेन्ट र वागीश्वरी माध्यमिक विद्यालयको संयुक्त आयोजनामा कलेज भवन उद्घाटन, दीपावली, नेपाल संवत् १९४४ र छठको अवसरमा शुभकामना आदानप्रदान तथा नवागान्तुक विद्यार्थीहरूलाई स्वागत एवं सांस्कृतिक कार्यक्रम कार्तिक २४ गते सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्षा नारायणमान बिजुक्छेले देश विदेशको राजनीतिक परिस्थितिबारे विद्यार्थीलाई सचेत परिराज्यपर्नेमा जोड दिई देश र जनताको सेवा गर्ने देशभक्तिको भावना जगाउनुपर्ने बताउनुभयो । उहाँले वैदेशिक हस्तक्षेपियुद्ध सङ्घर्ष गरिरहनुपर्ने आवश्यकता औल्याउदै अठार वर्ष पूरा गरेका हरेक युवालाई सैनिक तालिम अनिवार्य गर्नुपर्दै भन्नुभयो ।

अमेरिकाको सहयोगमा इजरायलले विगत ३० दिनमा १० हजारभन्दा बढी प्यालेस्टिनी

जनताको नरसंहार गरेको चर्चा गर्दै उहाँले इजरायलका प्रधानमन्त्री नेतृत्याहुले प्यालेस्टिनी अस्तित्वमा देस्त्रे दुप्रयास गरेकै कारण युद्ध भएको हुँदा यसको जिम्मेवार इजरायल हो भन्नुभयो ।

कलेज व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं भक्तपुर नगरपालिकाका प्रमुख सुनिल प्रजापतिले विद्यार्थीलाई कलेजले सस्तोमा स्तरीय शिक्षा प्रदान गरिरहेकोमा सन्तोष व्यक्त गर्दै उहाँले देशका १४४० कलेजमध्ये ५०० कलेज बन्दको स्थितिमा पुगेको बताउनुभयो । सरकारको एउटा गलत नीतिको कारण देशका २२८ नर्सिङ कलेज बन्द हुँदा निजी कलेजहरूको दबावमा बाँकी पृष्ठ ४...

अन्तर्राष्ट्रिय पत्रकारितासम्बन्धी गोष्ठी

भक्तपुर । वागीश्वरी कलेजको पत्रकारिता तथा आमसञ्चार विभागको आयोजनामा पत्रकारिताको अन्तर्राष्ट्रिय कानून, इतिहास तथा आचारसंहिता विषयक गोष्ठी भयो ।

कार्तिक १९ गतेबाट शुरू भएको गोष्ठीअन्तर्गत प्रत्येक दिन फरक फरक देशको पत्रकारिताको विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गरिएको थियो ।

बाँकी पृष्ठ ४...

वागीश्वरी कलेज

पृष्ठ वर्षमा समदायमा आधारित
कमलविनायक, भक्तपुर-१
(निवाट सम्बन्धन प्राप्त)

राजातकोत तहमा भर्ना सम्बन्धी सूचना

MBS Semester System Morning Shift	MA- Sociology Semester System Morning Shift
---	---

भर्ना कार्यक्रम

पार्टम वितरण मिति:	२०८० नडसिर १ गतेदेखि	MBS
पार्टम बुक्काउने अनितम मिति:	२०८० नडसिर २५ गतेसम्म	२०८० पुस ६ गतेदेखि
प्रवेश परीक्षा शुल्क:	१५००/-	१५००/-
प्रवेश परीक्षा :	२०८० पुस ३ गते, मङ्गलबार	२०८० पुस १५ गतेबाट
समय:	दिउर्सो १:०० बजे	विहान ८:०० बजे
कक्षा सञ्चालन :	२०८० पुस ११ गतेबाट	२०८० पुस २५ गतेबाट

विस्तृत जानकारीको लागि
Contact no: ०१-६६१८३१९, ०१-६६२०५५०

शिक्षाको उद्देश्य खाली दिमागलाई खुला दिमागले
प्रतिस्थापन गर्नु हो ।

■ मालकम फोर्म

संचारकार्यालय

शिक्षक लाइसेन्सको दयनीय नितिजाले उब्जाएको प्रश्न

देशको शैक्षिक स्थिति दिनपरदिन खस्किदै छ । विद्यालयको होस् वा विश्वविद्यालयको होस् गुणात्मक र सङ्ख्यात्मक दुवै दृष्टिले कमजोर हुँदै गएका तथ्याङ्कहरू एकपछि अर्को सार्वजनिक भइरहेका छन् । पछिलो पटक शिक्षक सेवा आयोगले निम्न माध्यमिक तहका शिक्षकहरूको अध्यापन अनुमतिपत्रको गत कार्तिक १८ गते लिएको परीक्षाको परीक्षाफल मझसिर १२ गते प्रकाशित गरेको छ । उक्त नितिजा पनि साहै नाजुक देखिएको छ । अर्थात् द.६ प्रतिशत मात्र उत्तीर्ण भएको नितिजाले देखाएको छ । यसको अर्थ ९१.४ प्रतिशत अनुत्तीर्ण भएको छन् ।

सामुदायिक विद्यालय अर्थात् सरकारी दरबन्दीमा शिक्षक नियुक्त हुन अध्यापन अनुमतिपत्र अनिवार्य भएको हुँदा देशभरबाट कुल १,५१,०१२ जना परीक्षामा सम्मिलित भएकोमा जम्मा १२,९८९ जना मात्र उत्तीर्ण भएका छन् । आयोगले प्रकाशित गरेको प्रदेशगत नितिजा निम्नानुसार रहेको छ ।

वागमती प्रदेशमा १७,६५१ कुल परीक्षार्थीमा २,००२ जना उत्तीर्ण जुन ११.३४ प्रतिशत पास, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा २१,१८६ कुल परीक्षार्थीमा १,६७२ जना उत्तीर्ण जुन ७.८९ प्रतिशत पास, कर्णाली प्रदेशमा २४,१५४ कुल परीक्षार्थीमा १,५४४ जना उत्तीर्ण जुन ६.५२ प्रतिशत पास र लुम्बिनी प्रदेशमा २९,२३० कुल परीक्षार्थीमा २,८६३ जना उत्तीर्ण जुन ९.७९ प्रतिशत पास रहेको छ ।

त्यसै गण्डकी प्रदेशमा ११,८९७ कुल परीक्षार्थीमा १,१३४ जना उत्तीर्ण जुन ९.५३ प्रतिशत पास, मध्येश प्रदेशमा २२,८५५ कुल परीक्षार्थीमा १,६१४ जना उत्तीर्ण जुन ७.०६ प्रतिशत पास र कोशी प्रदेशमा २४,०३९ कुल परीक्षार्थीमा २,१३० जना उत्तीर्ण जुन ८.८६ प्रतिशत पास रहेको छ ।

यसले देशको शैक्षिक स्थिति अत्यन्त भयावह अवस्थामा छ, भन्ने सङ्केत गर्दछ । सामान्यतया परीक्षा दिन आएका परीक्षार्थीहरूले न्यूनतम शैक्षिक योग्यता हासिल गरेकै हुन्छ । शैक्षिक योग्यता हासिल गरेर पनि शिक्षक लाइसेन्स परीक्षामा यति बिघ्न अनुत्तीर्ण हुनुको अर्थ शैक्षिक योग्यतामाथि नै प्रश्न उठाउन सकिने देखिएको छ । अफ उक्त लाइसेन्स परीक्षामा न्यूनतम शैक्षिक योग्यताभन्दा बढी योग्यता हासिल गरेरका परीक्षार्थीहरू धेरै सम्मिलित थिए । त्यति भएर पनि नाजुक नितिजाले कलेजको शैक्षिक स्तर गिरेकै जनाउँछ ।

उपर्युक्त तर्कलाई नमान्ते हो भने शिक्षक सेवा आयोगले तयार पारेको प्रश्नपत्र परीक्षार्थीको न्यूनतम योग्यताको स्तरभन्दा धेरै उच्चस्तरको भएको हुनुपर्छ । कुनै पनि परीक्षा सञ्चालन गर्दा परीक्षार्थीको उच्च, मध्यम र निम्न स्तरका विद्यार्थीलाई ध्यानमा राखी प्रश्न पत्र निर्माण गर्ने गरिन्छ । सम्पूर्ण प्रश्न उच्चस्तरको लागि मात्र पनि हुनुहुँदैन भने सम्पूर्ण प्रश्न निम्न स्तरको लागि मात्र पनि हुनुहुँदैन । प्रश्नपत्र निर्माणको आपैने मूल्य मान्यता हुन्छ । उक्त लाइसेन्स परीक्षामा प्रश्नपत्र निर्माणको मूल्यमान्यताको कदर नगारी उच्च स्तरका परीक्षार्थीलाई मात्र ध्यान दिइएको त हैन भन्ने पनि तर्क गर्न सकिन्छ । यदि यसो हो भने यसलाई ठिक मान्न सकिन्दैन ।

शिक्षामा योग्य शिक्षकले मात्र योग्य विद्यार्थी उत्पादन गर्न सक्छ भन्ने मान्यता छ । यस अर्थमा योग्य विद्यार्थी उत्पादनको लागि अयोग्य शिक्षकहरू अनुत्तीर्ण गर्नुलाई अन्यथा मान्न सकिन्दैन तर आयोगले अनुत्तीर्ण गरेका परीक्षार्थीहरूमध्ये धेरै जना अध्यापन अनुमति पत्र अनिवार्य नभएका संस्थागत स्कुलहरूमा पढाइरहेको पाइन्छ । अनौठो तथ्याङ्क के छ भने ती नै 'अयोग्य' शिक्षकहरूले पढाइएका संस्थागत विद्यार्थीहरूको नितिजा 'उत्कृष्ट' देखिए आएको छ । यसले अध्यापन अनुमति पत्र माथि प्रश्नचिह्न खडा गरेको छ । शिक्षण अध्यापन अनुमतिपत्र चाहिने भए सरकारी स्कुलको लागिमात्र नभई संस्थागत स्कुलदेखि विश्वविद्यालय कलेज सर्वत्र अनिवार्य गर्नुपर्यो । त्यो पनि सबै विषयको लागि अनिवार्य गर्नुपर्यो, होइन भने अध्यापन अनुमति पत्रको व्यवस्था नै खारेज गर्नु उपयुक्त हुने देखिन्छ ।

सम्पादक मण्डल

संरक्षक

मोहनप्रसाद प्रजापति

कृष्णप्रसाद धन्ता

धन कुमार श्रेष्ठ

सल्लाहकार

ज्ञानसागर प्रजापति

पूर्णभूत दुवाल

सम्पादकमण्डल

सुमन मचामसी

कृष्णराम तमाखु

सुजिता मचामसी

अन्जली सुवाल

अलिशा प्रजापति

मोनालिशा शिल्पकार

देश सङ्घीय गणतन्त्रमा गएपछि देश ७५ जिल्लाबाट ७५ जिल्लामा विभाजित भयो भने ७५ जिल्लामा भएका जिल्लास्तरीय कार्यालयहरू सबै स्थानीय पालिकाहरूमा समायोजन गरियो । यद्यपि शिक्षामा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ भनेर एउटा जिल्ला स्तरीय कार्यालय राखिएको छ ।

विगतमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयको नाम पनि विच विचमा अनेक फेरिएको पाइन्छ । यद्यपि धेरैजसो जिल्ला शिक्षा कार्यालय नै रहेको देखिन्छ । जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा जिल्ला शिक्षा अधिकारीहरू करि आए करि गए, स्कुलमा कार्यरत शिक्षकहरूलाई थाहै हुँदैन । करिपय जि.शि.अ.हरू पनि स्कुलमा प्रायः आउनुहुन्न पनि । तर अपवादमा देखिनुभयो रमाकान्त शर्मा । उहाँ जिल्ला शिक्षा कार्यालय भक्तपुरमा जि.शि.अ. भएर आएपछि जिल्लाका प्रायः सबै सामुदायिक स्कुलहरूमा पुग्नुभयो । उहाँ स्कुलमा कि त बिहानको १० बजेको सेरोफेरोमा पुग्नुहुन्यो कि त साँझ ४ बजेको सेरोफेरोमा पुग्नुहुन्यो । यसले ढिलो स्कुलमा आउने र छिटो स्कुलबाट जाने शिक्षकहरूलाई अप्न्यारो पारे पनि विद्यालय प्रशासनको लागि धेरै राम्रो प्रभाव पारेको थियो ।

उहाँको कार्यकालमा शिक्षा कार्यालयमा स्कुलको काम विशेषले उहाँलाई भेटन गएको थिए । मैले वागीश्वरी स्कुलबाट यो कामले आएको भनेपछि उहाँले आफ्नो कार्यकक्षको पूर्वी भित्तामा हेर्नुभयो । भित्तामा जिल्लाभरका सामुदायिक स्कुलको एस.एल.सी.को नितिजा टाँसिराखेको थियो । त्यो हेरिसेपछि उहाँले 'ओहो त्यति धेरै विद्यार्थीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने, तपाईं यहाँ कुरिरालुपैदेन स्कुल जानस् यहाँ काम सकाएर स्कुलमै पत्र दिन पठाउँछ' भन्नुभयो । म फक्के । नभन्दै पत्र स्कुलमै आइपर्यो । उहाँको व्यवहार चित बुझ्दो थियो ।

जि.शि.अ. रमाकान्तको व्यवहारबाटे एकजना हेडसरसंग यसै कुरा गर्दै थिए । उहाँ हेडसरले भन्नुभयो, 'तपाईंको स्कुलको नितिजा राम्रो भएर मात्र तपाईंले सम्मान पाउनुभयो; मेरो स्कुलको नितिजा त खस्के को थियो नि । मलाई अफिसमा बस्न दिनुभयो । भित्तामा टाँसिराखेको एसएलसीको नितिजा हेरी त्यो नितिजा सुधार्नु अनि मात्र मसँग कुरा गर्न आउनु भनी हपार्नुभयो ।'

उहाँको कार्यकालमा भक्तपुर जिल्ला साक्षर घोषणा भएकोथियो २०७५ सालमा । त्यसबेला जिल्लामा क्रियाशील विभिन्न पेशागत शिक्षक संघ संगठनहरूको एउटा समन्वय समिति थियोजिलाला शिक्षा कार्यालयमा । नेपाल कान्तिकारी शिक्षक संघको जिल्लालाईको नाताले त्यो समितिको बैठकमा भैले भाग लिनुपर्यो । एकदिन असारको समय लाग्नी थियो । बैठकको अध्यक्षमा गर्नुलाईको छ । यसले अध्यापन अनुमति पत्रको व्यवस्था नै खारेज गर्नु उपयुक्त हुने देखिन्छ ।

"म चितवनको जिशिअ हुँदा जिल्ला साक्षर घोषणा गर्न यस्तो गीत बनाएको थिएँ सुन्नुस् ।" भनेर गीत सुनाउनुभयो । अनि भन्नुभयो, "लौ तपाईंहरूमध्ये कसले सक्नुहुन्छ यस्तो गीत बनाउन ?"

सबै जना चूप लागिरहेपछि मैले सोधैँ- 'कहिलाई चाहिने हो सर ?' उहाँले भन्नुभयो- 'आजभोलिलाई नै !' मैले भन्नै- "सर्जना यति सजिलो र सस्तो हुँदैन; अहिलेको अहिलै त कहाँ सम्भव हुँच्छ र ।'

काठमाडौं एउटा स्टुडियोमा गीत रे कर्डिङ काठमाडौं भएको थियो । तर रचिएका गीत, गाइएका गीतहरूको कहाँ कैरैकेको थियो । चन्द्रबहादुर उलक सरको एउटा गीतानुभाव नगेन्द्र हाडाले पनि सङ्गीत राख्नुभएको थियो । गीत यस प्रकार छ : गीत ...२

देश सङ्गतन्त्रमा गएपछि देशको राष्ट्रगान समेत नयाँ राखिने भयो । सरकारले राष्ट्रगान रचनाको आहवान गयो । व्याकुल माहिला प्रथम हुनुभयो । उहाँको रचना 'सयौ थुङ्गा फूलका हामी' स्थापित भएको छ । राष्ट्रगान रत्नपतिगतामा द्वितीय स्थानमा भक्तपुर सुडालिनिवासी शिक्षक हरिहर तिमिल्सनासित जानकारी भयो । लामो समयसम्म पनि प्रथम पछिका गीतलाई प्राण भन्नै काममा राखिन्दै आहेयो । उहाँले खुशीका साथ दिनुभयो । रविराजेश हाडाल

नेपालमा समाजवादी शिक्षा आजको आवश्यकता

शिक्षा त्यो औजार हो जसले हरेक व्यक्तिभित्र रहेको क्षमता प्रस्फुटन गराई उसको बैद्धिक, शारीरिक, नैतिक, सामाजिक आदि समग्र पक्षको विकास गर्दछ। शिक्षाले ज्ञान, सीप र अभिवृत्ति प्रदान गर्दछ।

नेपालको संविधान २०७२ ले समाजवादउन्मुख राज्यको कल्पना गरेकोले नेपाल समाजवादतर्फ अगाडि बढ्दूपर्नेहो। शिक्षालाई किसान, मजदुर, आधिक एवम् भौगोलिकरूपमा पछाडि परेको सबैको पहुँच पुने गरी व्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ। राज्यले धनी र गरिब, गाउँ र सहर, दुर्गम र सुगम सबैलाई न्यय सङ्गतरूपमा समान शिक्षा पाउने व्यवस्था मिलाउनुपर्छ। नेपालमा जीतसुकै समान शिक्षाको नारा दिए पनि व्यवहारमा त्यस्तो छैन। राज्य शैक्षिक क्षेत्रको जिम्मेवारी लिने काममा अग्रसर हुनुपर्नेमा भन् गैरजिम्मेवार बढै गएको छ। कामदार मजदुर, किसान, गरिब र पिछिडिएका सबैलाई समान शिक्षा दिन र देखको बूहतर हितकोलागि समाजवादी शिक्षा आवश्यक छ। समाजवादी शिक्षा व्यवस्था लागु गर्न समाजवादी राज्य व्यवस्था चाहिन्छ। समाजवादी शिक्षामा व्यक्तिगत स्वार्थ होइन सामूहिक हित गर्ने शिक्षा दिन्छ। यसमा सबै बालबालिकालाई सार्वजनिक र निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरिन्छ। श्रम वा उत्पादनसँग जोडिने व्यक्तिभित्र सामूहिकतावादी चरित्र निर्माण गर्ने र श्रमजीवीवर्गको हितको निमित्त दिने शिक्षा तै समाजवादी शिक्षा हो।

समाजवादी शिक्षाका लागि छिमेकी मित्र राष्ट्र चीनमा भएको केही प्रोग्रामलाई हर्तुपर्ने हुन्छ। चीनमा समाजवादी राज्य व्यवस्था निर्माण गर्ने प्रक्रियामा सबै प्रोग्राममध्ये शिक्षालाई पनि समाजवादी बनाउने प्रयोग सबैभन्दा बढी महत्वपूर्णप्रयोग हो। समाजवादी व्यवस्था र स्थानापछि चीनमा यो प्रयोगले समाजवादी सत्ता र मजदुर किसानवर्गको हितलाई रक्षा गर्ने शिक्षा व्यवस्थालाई जन्म दिइएको पाइन्छ। चीनको समाजवादी शिक्षा

भोजराज बस्नेत
खोटाड

फरक होला त्यो सजिलै पत्ता लगाउन सकिन्छ। धनीका छोरा छोरीहरू महाँगा निजी विद्यालयमा पढ्ने तर पछाडि परेका गाउँबस्तीका गरिब किसान मजदुरका छोरा छोरीहरू सामुदायिक विद्यालयमा समयमा पाठ्यपुस्तक नपाएर रिसोफोला बोक्न बाब्य छून्। सरकारी तथाङ्गुलासार वि.सं. २०७८ मा कक्षा एकमा भर्ना भएका एधार लाख एकहत्तर हजार नौ सय सोह (११,७९,११६) जना विद्यार्थी वि.सं. २०७९ मा एस.इ.इ. परीक्षामा पाँच लाख सोह हजार पाँच सय सतहत्तर (५,१६,५७७) जना सामेल भए। यसले शैक्षिक अवस्था कस्तो छ भने देखाउँछ। पछिलो दिनमा नेपाली विद्यार्थीको विदेश मोह अत्यधिक बढ्दै गएको छ। यसले नेपालका कलेजहरू रितिदै जाने र नेपालको युनी विदेश पलायन भइरहेको अवस्था छ। नेपाल राष्ट्र बैड्को तथाङ्गुलासार विगत दस वर्ष (आ.व. ७०/७१ देखि आ.व. ८०/८१) को वैशाख महिनासम्म) ३ खर्ब ६५ अर्ब रकम उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि बाहिरिएको छ। यो कहालीलाग्दो शैक्षिक अवस्था रोक्न सामूहिकता, सामुदायिक र समभावको आधारमा व्यक्तिको व्यक्तित्व विकास गर्ने समाजवादी शिक्षा आवश्यक छ। शिक्षाको प्रमुख दर्शन समाजवाद नै बन्नुपर्छ। (लेखक बस्नेत श्रीधारापानी मावि खोटाडका निवृत्त शिक्षक हुन्हन्छ।) स्रोत : शैक्षिक अनुभव, पूँछ १३, कार्तिक २०८०

मेटाभर्स : सोशल मीडिया युगमा एक नयाँ दृष्टिकोण

कृष्णराम तम्खु
सोचुहोस् तपाईं घर बसीबसी बजार-बजार घुम्नुपर्छ, कुनै लुगाफाटो किन्न बजार जानुपर्छ, आफ्ना साथीहरूसँग, परिवारमा बसुभएका सदस्यहरूसँग (virtualy) भौतिकरूपमा भेट्नुपर्छ लगायत विभिन्न खेलकृदारू रंगशालामा गएर हुन्नुपर्छ। यी सबै कूराहरू बिस्तारै सम्भव हुँदै छ मेटाभर्सको मार्फतबाट।

मेटाभर्स, पहिलो पटक अक्टोबर २०२१ मा मार्क जुकरबर्गद्वारा घोषित गरिएको थिए। यसले 'मेटा' नामक एक नयाँ उद्घमस्थले बदलिएको छ, जसलाई नेपालीमा 'अन्तर्राजाल भूमिका' भनिन्छ।

मेटाभर्स भनेको एक यस्तो दुर्भिती हो जहाँ मानिस यो संसार भन्दा अलग भर्चुअल दुर्भितामा रम्न सक्छ। हाल्लो नयाँ डिजिटल दुर्भिता जहाँ हामी भी आर बक्स (VR box) र इन्टरनेट जडान गरी अरु मानिसहरू, आफ्नो आफन्तहरू, साथीहरूसँग सजिलै भेट्न जस्तै। यहाँ हामी साथ बसेर एक

वरिष्ठ पत्रकार भवानीसित अन्तर्क्रिया

प्रनिता अधिकारी

१८ मद्दीसीर, मक्तुपुर।

वार्गीश्वरी कलेज तुमचो कमलविनायकमा वरिष्ठ पत्रकार भवानी बरालसित पत्रकरिताका विद्यार्थीहरूले अन्तर्क्रिया गरेका छन्। कलेजको आमसञ्चार तथा पत्रकरिता विभागको आयोजनामा भएको उक्त अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा वरिष्ठ पत्रकार बरालले अन्य क्षेत्रमा जस्तै आमसञ्चार र पत्रकरिताको जगतमा पनि नयाँ युवा पुस्ता जागरूक हुन्पर्नेमा जोड दिन्मध्यो।

परिचय भएको विचार व्यक्त गर्नुभयो। पत्रकारले गर्न हुने र गर्न नहुने विषयमा आफ्नो धारणा राख्दै उहाँले कर्तव्यगिष्ठ पत्रकारले मात्र बाँकी पुष्ट ४....

गजल संग्रह

दुर्गा बस्नेत

कक्षा १२ शिक्षा संकाय

गजल

सबै लिम्बू, राई, बाहुन मिलेको देश चाहिन्छ
हातेमालो सबैसँग भएको देश चाहिन्छ

थिए हाम्रा महान पुर्खा, सुनेहुन्द्यो सदा विश्व
नेपालीको सधैं यो शिर उठेको देश चाहिन्छ

ठूलो तागत र खुकुरी बल भएपछि विश्वले मान्यो
हिजो जस्तो उही दुनियाँ दरेको देश चाहिन्छ

कुनै शासन मुलुक ल्याओस् गुनासो छैन यो मतलब
सधैं यो चन्द्रसूर्यमा रोजेको देश चाहिन्छ,

हिमाली छन्, पहाडी छन्, अधिक मान्छे तराई छन्
जहाँ जो हुन् नेपाली हुन् भनेको देश चाहिन्छ।

यहाँ हुम्ला जुम्लाको स्याउले दाम पाउँदैन
हो मेरो देशमा बेरोजगारले काम पाउँदैन,

प्रत्येक वर्ष प्रत्येक जिल्लामा बजेट आउँछ
न बजेट न त डाक्टर, मेरो जुम्ला पाउँदैन, मन्दिर भागेपछि

ढलेका घर उठाउन परदेश लागेका छोरा
छोरा बन्द कोठामा छन् बाहिर घाम पाउँदैन ॥

शिक्षक: हरिप्रसाद बास्तोला
नेपाली विषय शिक्षक

गजल - १

युवाकिंवि उपाधि मोती सम्मान तिमीलाई
देशप्रेमी व्यङ्ग्य धर्मी सम्मान तिमीलाई ।

शृङ्गारिक भावधारा सूत्रपातका कवि
युग प्रवर्तक नामी सम्मान तिमीलाई ।

समस्यापूर्ति लेखन छापाखाना विकास
लोकलय छन्द दामी सम्मान तिमीलाई ।

साहित्य सङ्गीत अनुरागी पोखर कलामा
धन्यधन्य कर्म मोती सम्मान तिमीलाई ।

गजल - २

प्रिय तिम्रो साथले जीवनमा रात हुँदैन
जति माया पान गरे पनि मात हुँदैन ।

चञ्चले यो जवानी आफ्नै स्वादको बनाऊँ
प्रेमको इन्द्रेणीमा अरुको हात हुँदैन ।

लोकमा सुनगुन धेरै विषय मन्थन
एक्लो बस्दा नि प्रेम इतर बात हुँदैन ।

उकाली र ओरालीमा भारी हुने सामान
प्रेम जति मोलाओस् मनमा खात हुँदैन ।

गजल - ३

अस्मिता खातिर कर्ममा लाग्नु ध्यान हो जिन्दगी
सीप र श्रममा पोखर हुनु ज्ञान हो जिन्दगी ।

हिलैमा फुले तापनि हेर कमलको फूल
आफ्नो पृथक् जीवन पार्नु सान हो जिन्दगी ।

हिमाललाई निरन्तर हिउँले शोभा भर्ने
लक्ष्यमा अटुट डेग चाल्नु गान हो जिन्दगी ।

